

Käitumisjuhend linnupidajale lindude gripi korral

Mida tehakse lindude gripi kahtluse korral lindude pidamiskohas?

Põllumajandus- ja Toiduameti (PTA) järelevalveametnik kontrollib linnupidamise kohta, vaatab üle linnud, fikseerib ära nende arvud tootmis/pidamisrühmade kaupa ning võtab proovid.

Kogu liikumist lindude pidamiskohas piiratakse

Lindude pidamiskohale seatakse lindude gripi kahtluse kitsendused. See tähendab seda, ilma PTA loata on keelatud linde ja loomi välja viia ning neid sisse tuua ning ümber paigutada. Samuti viia pidamiskohast välja sõnnikut ja läga. Lindlast ei tohi pärast kitsenduste seadmist välja viia loomseid saaduseid, nt mune ning teisi võimalikke nakkust edasikandvaid materjale ja esemeid. Piiratakse ka inimeste ning sõiduvahendite sisenemist pidamiskohta ja nende väljumist sealt.

Vaadatakse üle varasemad tegevused ja liikumised

PTA ametnik viib läbi küsitluse ning kogub kokku dokumendid, et teada kuidas ja millal võis lindude gripp lindude pidamiskohta jõuda ning kuhu võis edasi levida lindude, loomsete saaduste või siis muude võimalike nakkust edasi kanduvate materjalide või esemetega.

Loomapidaja kohustused

- Pidada kinni PTA poolt kehtestatud kitsendustest
- Osutada igakülgset abi PTA järelevalveametnikele
- Kaardistada ära enda võimalused oma panuse andmiseks lindude võimalikul hukkamisel (kui palju linnupidamise koha personalist saab kasutada lindude püüdmisel, millised vahendid on olemas lindude püüdmiseks, milline on lindude pidamiskohas olev tehnika koha peal olemas)
- Koguma kokku andmed inimeste, lindude ja sõidukite liikumise kohta kahtlusele eelnenud 21 päeva jooksul ning esitada need PTA järelevalveametnikule. Samuti tuleb koondada arvestus viimase 21 päeva jooksul tapmisele või teistesse linnupidamise kohtadesse saadetud lindude kohta.

Mis juhtub, kui kodulindudel diagnoositakse lindude gripp?

Lindude gripi diagnoosimisel seatakse lindude pidamiskohale täiendavad kitsendused, mis oma olemuselt ei erine suuresti kahtluse kitsendustest. Samasugused piirangud jäävad kehtima. Kitsendused kehtivad kuni linnupidamise koha taasasustamise lõpetamiseni. Kitsendused lõpetatakse PTA otsusega.

Lindude gripi viiruse leviku peatamiseks kõik pidamise kohas peetavad linnud hukatakse. Seda teostatakse üldiselt gaasiga PTA lepingupartneri poolt ning korjused hävitatakse üldjuhul loomsete jäätmete käitlemise tehases. Vajadusel võidakse korjused ka matta. Peale lindude

hukkamist puhastatakse linnupidamise hoone, eemaldatakse allapanu ning kõik muu viirusega saastunud materjalid. Kõik pinnad ning esemed puhastatakse ning desinfitseeritakse.

Piirangutsoonide kehtestamine

Linnupidamise koha ümber kehtestatakse kaks piirangutsooni (3 ja 10 km raadiusega tsoonid nakatunud koha ümber). Piirangud lindude, sealt pärinevate loomsete saaduste ja loomsete kõrvalsaaduste ja nendest saadud toodete ning linnupidamisega seotud inimeste liikumisele. Piirangud kehtivad veel ka peetavatele loomadele, keda ei tohi ilma PTA loata pidamiskohta sisse tuua ega sealt välja viia. Selline piirang ei kehti lemmikloomade suhtes, kes pääsevad üksnes inimeste elamispiirkondadesse.

Kuidas toimub lindude hukkamine?

Enne lindude hukkamist edastab PTA järelevalveametnik linnupidajale kirjaliku PTA otsuse lindude hukkamise kohta. Lisaks fikseerib PTA järelevalveametnik kirjalikul aktil lindude arvu kategooriate kaupa ning lisab hukatud lindude kaalu ning lindude arvestusliku väärtuse. PTA järelevalveametnik edastab akti ka loomapidajale. Akt on aluseks taudikahju hüvitamisel.

NB! Kui linnupidaja pole oma linnupidamise kohta PRIA loomade registris registreerinud, siis taudikahju ei hüvitata.

Linnud hukatakse gaasiga PTA lepingupartneri poolt kuid lindude püüdmisel võidakse kasutada ka personali abi (abitööjõu kulud kompenseeritakse vastavalt PTA lepingupartneriga sõlmitud hankelepingule). Linnud hukatakse spetsiaalses gaasiga (CO₂) täidetavas konteineris. Vastavalt vajadusele kasutatakse hukkamiseks hermetiseeritud linnupidamise ruumi. Hukkamiseks vajaliku linnupidamise ruumi hermetiseerib PTA lepingupartner. Hukkamise juures viibib alati PTA järelevalveametnik.

Peale hukkamist viiakse korjused veokitega loomsete jäätmete käitlemise tehasesse PTA lepingupartneri poolt. Veoks kasutatavad veokid on lekkekindlad, lihtsalt desinfitseeritavad ning pealt kaetud. Enne veoki lahkumist linnupidamise kohalt veoki rattad ja küljed desinfitseeritakse.

Peale hukkamist koostab PTA järelevalveametnik kirjaliku hukkamise akti, milles fikseerib ära hukatud lindude arvu. Akt edastatakse ka loomapidajale.

Kuidas toimub puhastamine ja desinfitseerimine?

Peale lindude hukkamist desinfitseeritakse kõik pinnad (sh ka väline potentsiaalselt saastunud territoorium) PTA järelevalveametniku juhendamisel või tema poolt ning jäetakse 24 tunniks seisma.

Lõplik puhastamine ja desinfitseerimine viiakse läbi PTA lepingupartneri poolt (eramajapidamiste korral viib selle läbi PTA järelevalveametnik). Puhastamise ja desinfitseerimise teenust saab osutada ka loomapidaja koos oma pidamiskoha töötajatega, vormistades selleks eelnevalt hankelepingu PTA-ga (sõlmitava lepingu raames kaetakse tööjõukulud, vajalike masinate rent, tarbitud pesu- ja desoaine, vesi ja elekter (eelnevalt tuleb ära fikseerida nende näidud jm vajalike materjalide soetamine).

Võimalusel puhastatakse ja desinfitseeritakse kõik puhastamist ja desinfitseerimist kannatavat materjalid ja esemed. Need, mida ei ole võimalik puhastada ja desinfitseerida, hävitatakse. Juhised hävitamiseks annab PTA ametnik. Hävitamisele kuuluvate materjalide loetelu, kogus ja nende väärtus fikseeritakse materjalide hindamise aktis, mis edastatakse ka loomapidajale. See on aluseks taudikahju hüvitamisel.

Lõplik puhastamine ja desinfitseerimine toimub kahes etapis, nende vahele jääb 7 päeva seisuaega. Vajadusel teostatakse ka putukate ja näriliste tõrjet.

Sõnnik peab seisma jääma 42-päevaks ja vedel sõnnik 60 päevaks alates viimasest nakkusohtliku materjali lisamisest (sh loetakse nakkusohtlikuks materjaliks ka sinna juhitud pidamiskoha pesuvesi).

Juhul kui ehitise konstruktsioon või sisseseade ei võimalda nõuetekohast puhastamist ja desinfitseerimist, siis suletakse hoone ning jäetakse kolmeks kuuks seisma.

Millal võib võtta uued linnud?

Linnupidamisega on võimalik jätkata kui viimase puhastamise ja desinfitseerimise (vajadusel näriliste ja putukate tõrje) lõpetamisest on möödunud vähemalt 21 päeva.

Juhul kui rakendatakse kolmekuulist seisuaega, siis on taasasustamine võimalik peale kolme kuu möödumist.

Uued linnud peavad pärinema farmist, kus pole kehtestatud lindude gripi alaseid piiranguid. Linnupidamise kohta toodavatelt lindudelt tuleb enne toomist võtta proovid lindude gripi uurimiseks. Uurimistulemused peavad olema negatiivsed. Proovid võtab PTA järelevalveametnik.

Peale 21 - 29 päeva möödumist alates esimeste lindude sissetoomisest kontrollib PTA järelevalveametnik linnupidamise kohta vähemalt ühel korral. Kontrolli käigus vaadatakse dokumentatsiooni (toomis- ja tervisenäitajad, jälgitavus), tehakse lindude kliiniline ülevaatus ning võetakse vajadusel proovid lindude gripile.

Kogu selle perioodi jooksul ei tohi farmist mitte ühtegi lindu välja viia. Loomapidaja peab:

- pidama peetavate lindude registrit ja fikseerima selles kõik lindude arvu muutused linnukategooriate kaupa ning esitama vastavad andmed PTA järelevalveametnikule esimesel nõudmisel;
- loomapidaja on kohustatud teatama kõigist peetavate lindude hukkumise ja haigestumise juhtudest PTA järelevalveametnikule, kes viib läbi kõik vajalikud uurimised lindude gripi välistamiseks.

Peale seda kui taasasustamine on lõppenud ning sissetoodud lindudelt on võetud lindude gripi analüüsiks proovid ning need on negatiivsed, tunnistab PTA kehtetuks linnupidamise kohale kehtestatud kitsendused ning linnupidaja võib jätkata oma tavapärase tegevusega.

Rohkem infot lindude gripi kohta leiab linnugripp.ee.

Lugupidamisega

Põllumajandus- ja Toiduamet